

ASIA Esitutinnan viipyminen

KANTELU

A arvostelee oikeuskanslerille 17.10.2011 osoittamassa kirjoituksessa poliisilaitoksen menettelyä asiansa tutkinnassa. Kantelija katsoo, että esitutkinta asiassa on viipynyt. A kertoo tehneensä tutkintailmoituksen poliisille 30.12.2010, mutta asiassa ei ole vielä suoritettu mitään tutkintaa.

SELVITYS JA VASTINE

Poliisilaitoksen vanhempi rikoskonstaapeli B ja rikoskomisario C ovat antaneet asiassa selvityksensä. Poliisilaitoksen apulaispäällikkö D ja Poliisihallitus ovat antaneet asiassa lausunnon.

A on toimittanut oikeuskanslerinvirastoon lisäkirjeen 27.3.2012 ja antanut vastineen 3.3.2013.

RATKAISU

Oikeudelliset lähtökohdat ja arviointi

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa.

Valtion virkamieslain 14 §:n 1 momentin mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä.

Esitutkintalain 6 §:n mukaan esitutkinta on toimitettava ilman aiheetonta viivytystä.

Poliisilain 3 §:n mukaan poliisin tehtävät on hoidettava mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava tärkeysjärjestykseen.

Esitutinnan viivytyksetön aloittaminen ja toimittaminen palvelevat rikosten asianosaisten oikeusturvan toteutumista. Viivytyksettömyys on tärkeää myös koko rikosoikeudellisen järjestelmän toimivuuden ja uskottavuuden kannalta. Esitutkintapäätöksen tekemisen viivytyksettömyyttä arvioitaessa on lisäksi otettava huomioon oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 14 §:n 1 momentti, jonka mukaan asianomistajan syyteoikeuden käyttämisen edellytyksenä on virallisen syyttäjän päätös jättää syyte nostamatta, tai syyttäjän taikka esitutkintaviranomaisen päätös siitä, että esitutkintaa ei toimiteta tai että se keskeytetään, taikka lopetetaan.

Esitutkinnalle tai esitutinnan aloittamista koskevan päätöksen tekemiselle ei voida asettaa enimmäisaikaa, vaan hyväksyttävää aikaa on arvioitava huomioon ottaen asian laatu, laajuus sekä yksilölliset erityispiirteet. Asiaan liittyvät ulkoiset tekijät, kuten käytettävissä olevat tutkintaresurssit sekä poliisin mahdollisuus asettaa tehtävänsä kiireellisyysjärjestykseen vaikuttavat tosiasiallisesti sekä esitutkinnan mahdolliseen aloittamiseen että sen toimittamiseen.

Kantelija on tehnyt tutkintailmoituksen poliisille 30.12.2010. Kantelija on pyytänyt tutkimaan, onko joku syyllistynyt rikokseen, kun hänen asuntoonsa on hälytetty poliisi 11.12.2010 ilman aihetta.

Selvityksestä ilmenee, että asiaan osallisia henkilöitä ei ole puhuteltu 30.12.2011 mennessä. Tutkintailmoituksen selostusosaan tehdyn merkinnän mukaan asiaan liittyviä henkilöitä ei ole tavoitettu 8.10.2011 mennessä. Selostusosasta ilmenee lisäksi, että ilmoittajan kanssa samassa asunnossa asuvalle henkilölle on yritetty soittaa 20.12.2011 häntä tavoittamatta.

Poliisilaitoksen selvityksestä ei ilmene, kuinka usein henkilöihin on yritetty ottaa yhteyttä tai onko heitä aiemmin yritetty tavoittaa muulla tavoin kuin puhelimitse. Tutkintailmoituksesta kuitenkin ilmenee, että ilmoittajalle on 22.2.2012 lähetetty kutsu saapua kuulusteluun tai vaihtoehtoisesti ottamaan yhteyttä puhelimitse. Ilmoituksen mukaan ilmoittaja on soittanut poliisille 28.2.2012 ja kertonut asioiden kulusta. Ilmoituksen tekijä on poliisille kertomansa mukaan erehtynyt asunnosta ja kertonut, että asia on käsitelty myös taloyhtiössä asukkaiden kesken. Kantelijan mukaan näin ei ole kuitenkaan tehty.

Poliisihallitus toteaa lausunnossaan, että vuosi on pitkä aika sen selvittämiseksi, onko asiassa syytä epäillä rikosta vai ei. Poliisihallitus toteaa lausunnossaan, että heidän käsityksen mukaan asiassa tulee joko aloittaa esitutkinta tai tehdä päätös esitutkinnan toimittamatta jättämisestä. Tutkinta on lopetettu 18.3.2012 toimenpiteellä, että esitutkintaa ei aloiteta eikä asiaa saateta syyttäjän syyteharkintaan.

Yhdyn poliisihallituksen lausuntoon, jonka mukaan vuosi on pitkä aika sen selvittämiseksi onko syytä epäillä rikosta vai ei. Velvollisuus toimittaa esitutkinta ilman aiheetonta viivytystä ei koske ainoastaan esitutkinnan mahdollisen aloittamispäätöksen jälkeisiä toimia (esitutkinta suppeassa merkityksessä), vaan myös esitutkinnan mahdollista aloittamista koskevan päätöksen tekemistä ja sitä edeltäviä toimenpiteitä (esitutkinta laajassa merkityksessä). Viime kädessä perustuslain 21 §:n asianmukaisen hallinnon ja valtion virkamieslain 14 §:n viivytyksettömyyden periaatteet edellyttävät, ettei esitutkinnan aloittamatta jättämistä koskevan päätöksen tekemistä viivytetä aiheettomasti.

Saadusta selvityksestä ei ilmene, onko poliisi ottanut yhteyttä asianomistajaan lainkaan. Selvityksestä tosin on luettavissa, että kantelija on ollut itse yhteydessä poliisiin useasti. Myös lähes kaikki tutkintatoimenpiteet on tehty apulaisoikeuskanslerin lähettämän selvityspyynnön jälkeen.

Vastineessaan kantelija ilmoittaa, että ilmoittaja on kuollut. Asian tarkempi selvittäminen kaikilta osin ei ole enää siten mahdollista. Muun muassa siihen ilmoittajan poliisille esittämään väitteeseen, että asiaa on käsitelty taloyhtiössä, ei ole mahdollista saada enää objektiivista lisäselvitystä.

Toimenpiteet

Kiinnitän poliisilaitoksen rikoskomisario C:n ja asiassa tutkijoina toimineiden virkamiesten huomiota esitutkintalain 6 §:n säännökseen, jonka mukaan esitutkinta on toimitettava ilman aiheetonta viivytystä. Tässä tarkoituksessa lähetän päätöksestäni jäljennöksen myös Poliisihallitukselle.

Kantelu ei anna minulle aihetta muihin toimenpiteisiin.

Kirjoituksenne liitteet palautetaan ohessa.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Nuorempi oikeuskanslerinsihteeri

Henna-Riikka Välinen